

Domovská stránka>Podanie na súd>Kde a ako>**Zákony ktorej krajiny platia?**

Zákony ktorej krajiny platia?

Belgicko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Závazné zdroje belgického vnútroštátneho práva sú právne predpisy, všeobecné zásady práva a obyčajové právo. Právne predpisy musia byť prijaté príslušným orgánom, všeobecné zásady sú právne záväzné, pretože spoločnosť je presvedčená o ich právnej hodnote, a obyčajové právo tvoria nepísané zvyklosti a všeobecne uznávané postupy.

Belgicko nepozná systém precedensov: v skutočnosti je judikatúra podobne ako právna doktrína len jedným z autoritatívnych zdrojov práva. Súdne rozhodnutia platia len medzi príslušnými stranami a nezaväzujú iných sudcov, aby v podobných prípadoch rozhodli rovnako. S výnimkou ústavného súdu nemôže žiadny súd požadovať od iných súdov, aby sa riadili konkrétnym prípadom v judikatúre. Dokonca ani v rozsudku kasačného súdu sa nestanovujú záväzné pokyny pre súd, ktorému sa vráti vec na nové posúdenie. Iba v prípade, že kasačný súd v tej istej veci vydá rozsudok druhýkrát, sa obsah tohto rozsudku stane záväzným pre súd, ktorý má rozhodnúť s konečnou platnosťou.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Poznámka:

Federálna verejná služba ministerstva zahraničných vecí má k dispozícii databázu s prehľadom dvojstranných a mnohostranných dohovorov od roku 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

Text mnohých dohovorov platných v Belgicku je zverejnený v belgickom úradnom vestníku, ktorý je dostupný v elektronickej podobe od roku 1997:

<https://justice.belgium.be>

Na tom istom webovom sídle nájdete aj text mnohých dohovorov spred roku 1987 v časti „*législation consolidée*“ (konsolidované právne predpisy) (2800 položiek k 1. augustu 2004).

Belgicko je v zásade zvrchovaný štát, ktorý má najvyššiu autoritu nad subjektmi, ktoré podliehajú jeho súdnej moci. Vzhľadom na rastúcu internacionalizáciu spoločnosti je však Belgicko stále viac viazané predpismi nadnárodných a medzinárodných organizácií a inštitúcií. Európska únia (EÚ), Organizácia Spojených národov (OSN), Organizácia Severoatlantickej zmluvy (NATO) a Rada Európy zvlášť vplývajú na belgické právo na jednej strane tým, že vydávajú zmluvy a predpisy (či sú uplatňované priamo alebo nie), a na druhej strane tým, že stanovujú pokyny a postupy na harmonizáciu právnych predpisov, ktoré zaväzujú členské štáty týchto organizácií, aby prispôbili svoje vnútroštátne právne systémy.

Nám známe priamo uplatňované dohovory o ľudských právach sú Európsky dohovor o ľudských právach a Európska sociálna charta, pričom oba vydala Rada Európy. Zodpovedajúce texty na úrovni OSN sú Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Európska únia (EÚ) má ako nadnárodná organizácia podstatný vplyv na svoje členské štáty vrátane Belgicka. Hlavné právne nástroje EÚ sú priamo uplatňované nariadenia a smernice transponované samotnými členskými štátmi.

Do vývoja najrôznejších oblastí práva, ako je medzinárodné právo súkromné, medzinárodné trestné právo a medzinárodné obchodné a hospodárske právo, je zapojený veľký počet inštitúcií a organizácií, napríklad OSN, UNCITRAL, Haagska konferencia o medzinárodnom práve súkromnom, UNIDROIT, Rada Európy, Európska únia a Európske spoločenstvo, Medzinárodná komisia pre osobný stav, IMO (Medzinárodná námorná organizácia), IATA (Medzinárodné združenie leteckých prepravcov), Benelux atď.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Tak federálne orgány, ako aj orgány samosprávnych celkov v Belgicku majú možnosť, každý v rámci svojej vecnej príslušnosti, uzatvárať dvojstranné dohovory s inými krajinami alebo regiónmi sveta. Väčšina týchto dohovorov je uzatvorená so susednými krajinami alebo s krajinami, s ktorými má Belgicko úzke alebo dôležité obchodné vzťahy.

2 Uplatňovanie kolízných noriem

Zákon zo 16. júla 2004 o zákonníku medzinárodného práva súkromného (ďalej len zákonník MPS) bol uverejnený v belgickom úradnom vestníku 27. júla 2004. Tento zákon nájdete vo vyhľadávacom právnych predpisov v časti „*législation consolidée*“ (konsolidované právne predpisy).

Tento dokument vychádza zo zákonníka MPS. Ustanovenia tohto zákona, ktoré sa na jednej strane týkajú medzinárodnej právomoci a na druhej strane vplyvov zahraničných súdnych rozhodnutí a verejných listín, sú platné pre žaloby podané po nadobudnutí účinnosti zákona a pre súdne rozhodnutia a verejné listiny vydané po nadobudnutí jeho účinnosti. Pre prípady, ktoré nespĺňajú prechodné ustanovenia zákonníka MPS, existuje veľa rôznych platných zákonov, ako aj judikatúra a právna doktrína. Odporúčame navštíviť najmä tieto stránky:

– <https://www.law.kuleuven.be/ipr/en>

– <https://www.ipr.be/fr>

– <https://www.dipr.be/fr>

Okrem toho zákonník MPS môže byť platný iba vtedy, ak sa na prípad uplatňujú medzinárodné dohovory, právo Európskej únie a ustanovenia osobitných zákonov.

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudcovia v Belgicku neuplatňujú iba belgické právo. Často sú povinní rozhodovať na základe zahraničného práva.

Belgické medzinárodné právo súkromné stanovuje, že zahraničné právo sa uplatňuje podľa výkladu prijatého v zahraničí a sudca môže vyžadovať spoluprácu strán, pokiaľ sám nedokáže stanoviť obsah zahraničného práva. Keď je pre sudcu zjavne nemožné stanoviť obsah zahraničného práva v primeranom čase, uplatní sa belgické právo (pozri článok 15 zákonníka MPS).

2.2 Spätný odkaz

Od prijatia zákonníka medzinárodného práva súkromného sa spätný odkaz vo všeobecnosti už neprijíma (článok 16 zákonníka MPS). Zákonník však obsahuje výnimku z rozhodného práva pre právnické osoby (článok 110 zákonníka MPS) a ustanovenie o možnom spätnom odkaze na belgické právo v prípade spôsobilosti fyzických osôb (pozri nižšie).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Mobilný konflikt môže nastať vtedy, keď sa mení kolízne kritérium v čase (napr. štátna príslušnosť) alebo v priestore (napr. obvyklý pobyt).

V zákonníku medzinárodného práva súkromného je snaha objasniť pravidlo, ktoré sa má uplatniť v najbežnejších situáciách mobilného konfliktu.

Pokiaľ ide napríklad o účinky manželstva, v zákonníku medzinárodného práva súkromného sa pevne stanovuje ako prvé kolízne kritérium obvyklý pobyt manželov v čase, keď sa uplatnia účinky (pozri článok 48 zákonníka MPS).

Z hľadiska určenia rodičovstva sa v zákonníku uvádza, že rozhodné právo je právo podľa štátnej príslušnosti osoby, ktorej rodičovstvo je predmetom konania v čase narodenia dieťaťa (článok 62 zákonníka MPS).

Vecné práva k majetku sa zase riadia právom štátu, na ktorého území sa nehnuteľnosť nachádza v čase ich uplatnenia. V zákonníku sa však uvádza, že nadobudnutie a strata týchto práv sa riadia právom štátu, na ktorého území sa nehnuteľnosť nachádza v okamihu výskytu skutkov alebo skutočností uplatnených na doloženie nadobudnutia alebo straty týchto práv (článok 87 zákonníka MPS).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Obvyklé použitie kolíznych noriem môže byť vylúčené v určitých prípadoch určených zákonníkom medzinárodného práva súkromného.

1. Právo určené zákonníkom sa výnimočne neuplatňuje, keď je zjavné, že z dôvodu všetkých okolností má situácia len veľmi slabú súvislosť s Belgickom, zatiaľ čo s iným štátom má veľmi úzke súvislosti. V takom prípade sa uplatní právo tohto iného štátu (článok 19).

2. Závazné pravidlá a pravidlá verejného poriadku stanovené v belgickom práve, ktoré majú upravovať medzinárodnú situáciu bez ohľadu na to, ktoré právo určuje kolízne normy, sa naďalej uplatňujú (článok 20 zákonníka MPS).

3. Výnimka z medzinárodného verejného poriadku umožňuje neuplatňovať niektoré aspekty zahraničných právnych predpisov v prípade neprijateľného účinku na belgický právny poriadok (pozri článok 21 zákonníka MPS).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Sudca v Belgicku môže požadovať, aby strany stanovili obsah a rozsah cudzieho práva. Sudca môže tiež uplatniť Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, uzatvorený v Londýne 7. júna 1968. Ak sa požaduje autentický dôkaz, strana sa vyzve, aby dodala osvedčenie (*certificat de coutume*), t. j. dokument, v ktorom príslušný zahraničný orgán poskytne autentický dôkaz o právnom predpise, ktorý sa uplatňuje alebo uplatnil v príslušnej krajine.

3 Kolízne normy

V prípade, že z použitia vyššie uvedených textov vyplýva, že príslušnú právomoc má belgický sudca, ten musí preskúmať, ktoré právo sa má v spore uplatniť. Na tento účel uplatní belgické medzinárodné právo súkromné. V tomto kontexte sa použijú rôzne kolízne kritériá, ktoré sa menia v závislosti od predmetu sporu. Zákonník MPS je rozdelený do tematických celkov a pri každej téme uvádza príslušné kolízne kritérium. Niektoré z týchto tém popisujeme ďalej v tomto dokumente.

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Uplatňuje sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (takzvané nariadenie Rím I). V zákonníku medzinárodného práva súkromného sa rozširuje pôsobnosť Rímskeho dohovoru z roku 1980 na zmluvné záležitosti, ktoré boli vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti. Úprava zákonníka vzhľadom na situáciu vyplývajúcu z nahradenia Rímskeho dohovoru nariadením sa má uskutočniť v blízkej budúcnosti.

Niektoré záležitosti vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sa však riadia osobitnými pravidlami

– buď na základe medzinárodných dohovorov (najmä Ženevského dohovoru zo 7. júna 1930 o jednotnom zmenkovom práve a Ženevského dohovoru z 19. marca 1931 o jednotnom šekovom práve),

– alebo na základe osobitných ustanovení zákonníka (pozri najmä článok 124 o truste a článok 111 o zmluve o partnerstve).

V neposlednom rade treba poznamenať, že na základe článku 25 nariadenia niektoré medzinárodné dohovory platia aj naďalej. Ide o tieto dohovory:

– Budapešťiansky dohovor z 21. júna 2001 o Zmluve o preprave tovaru po vnútrozemskej vodnej ceste,

– Medzinárodný dohovor o záchrane lodí prijatý v Londýne 28. apríla 1989,

– medzinárodné dohovory o zjednotení niektorých pravidiel pre záležitosti kolízií medzi plavidlami a pomoc a záchranu lodí na mori podpísané v Bruseli 23. septembra 1910 vrátane podpisového protokolu pripojeného k týmto dohovorom.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Uplatňuje sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (takzvané nariadenie Rím II). V zákonníku medzinárodného práva súkromného sa rozširuje jeho pôsobnosť na záležitosti vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti.

Niektoré záležitosti, na ktoré sa toto nariadenie nevzťahuje, sa však riadia osobitnými pravidlami. To znamená, že záväzok vyplývajúci z činu poškodenia dobrého mena alebo narušenia súkromia a osobných práv sa riadi právom štátu, na ktorého území k udalosti alebo škode došlo alebo by mohlo dôjsť podľa voľby žalobcu, pokiaľ zodpovedná osoba nepreukáže, že nemohla predvídať, že v tomto štáte dôjde ku škode (pozri článok 99 zákonníka MPS).

V neposlednom rade treba poznamenať, že na základe článku 28 nariadenia niektoré medzinárodné dohovory platia aj naďalej. Ide o tieto dohovory:

– Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody,

– Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre občianskoprávnu právomoc pri kolíziách medzi plavidlami, Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre trestnoprávnu právomoc pri kolíziách medzi plavidlami a iných mimoriadnych udalostiach na vodnej ceste a Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre zaistovanie námorných lodí, ktoré boli podpísané v Bruseli 10. mája 1952,

– Medzinárodný dohovor o záchrane lodí prijatý v Londýne 28. apríla 1989,

– Dohovor o udeľovaní európskych patentov prijatý v Mníchove 5. októbra 1973,

– Medzinárodný dohovor z 29. mája 1933 o zjednotení niektorých pravidiel pre predbežné zabavenie lietadla,

– medzinárodné dohovory o zjednotení niektorých pravidiel pre záležitosti kolízií medzi plavidlami a pomoc a záchranu lodí na mori podpísané v Bruseli 23. septembra 1910 vrátane podpisového protokolu pripojeného k týmto dohovorom.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Pokiaľ sa v zákonníku MPS neuvádza inak, rozhodným právom v sporoch týkajúcich sa stavu a spôsobilosti je právo štátu, ktorého je osoba štátnym príslušníkom (vnútroštátne právo). Rovnaká zásada platí pre zmeny pohlavia (článok 35b zákonníka MPS).

Pokiaľ ide o spôsobilosť fyzických osôb, v zákonníku medzinárodného práva súkromného sa stanovuje pravidlo čiastočného spätného odkazu v tom zmysle, že sa bude riadiť podľa belgického práva v prípade, že zahraničné právo bude viesť k uplatneniu tohto práva (pozri článok 34 zákonníka MPS).

V súlade so všeobecnou zásadou je rozhodným právom pre určenie mena a priezviska právo štátu, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom (článok 37 § 1 zákonníka MPS), alebo právo jedného zo štátov, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom, ak má viacero štátnych príslušností (článok 37 § 2 zákonníka MPS).

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Ako všeobecné pravidlo na určenie rozhodného práva sa v článku 62 § 1 prvom pododseku zákonníka MPS stanovuje, že určenie a popretie rodičovstva osoby sa riadi právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom v čase narodenia dieťaťa alebo, ak je určenie výsledkom dobrovoľného činu, v čase vykonania tohto činu.

Ak sa v určenom práve neustanovuje požiadavka súhlasu v prípade rodičovstva prostredníctvom dobrovoľného činu, požiadavka a podmienky súhlasu, ako aj spôsoby vyjadrenia súhlasu sa stanovujú podľa práva štátu, na ktorého území má dotknutá osoba obvyklý pobyt v čase udelenia súhlasu (článok 62 § 1 druhý pododsek zákonníka MPS).

3.4.2 Adopcia

Podmienky pre osvojenie sa riadia vnútroštátnym právom osvojiteľa alebo spoločným vnútroštátnym právom osvojiteľov. V prípade, že osvojiteľia nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, riadia sa právom v mieste ich obvyklého pobytu alebo, ak to nie je možné, belgickým právom (článok 67 zákonníka MPS). Rozhodným právom pre rôzne vyžadované súhlasy je právo štátu obvyklého pobytu osvojenca. Ak však toto právo nevyžaduje súhlas osvojenca a jeho biologických rodičov alebo právnych zástupcov alebo nepozná inštitút osvojenia, takéto súhlasy sa budú riadiť belgickým právom (články 67 a 68 zákonníka MPS).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Čo sa týka rozhodného práva v záležitostiach manželstva, v zákonníku sa rozlišuje medzi nasledovným:

1. prísľub manželstva: právo štátu obvyklého pobytu budúcich manželov, alebo, ak to nie je možné, právo štátu, ktorého sú budúci manželia štátnymi príslušníkmi, alebo, ak to nie je možné, belgické právo (článok 45 zákonníka MPS);
2. vznik manželstva: vnútroštátne právo každého z manželov, s možnou výnimkou manželstva medzi osobami rovnakého pohlavia v tom zmysle, že ustanovenia zahraničného práva zakazujúce takéto manželstvo budú vylúčené, ak ktorýkoľvek z manželov je štátnym príslušníkom štátu alebo má obvyklý pobyt na území štátu, ktorého právne predpisy povoľujú takéto manželstvo (článok 46 zákonníka MPS);
3. formality: právo štátu, na ktorého území sa manželstvo uzavrelo (článok 47 zákonníka MPS);
4. účinky manželstva: právo štátu obvyklého pobytu manželov, alebo, ak to nie je možné, právo štátu, ktorého sú manželia štátnymi príslušníkmi, alebo, ak to nie je možné, belgické právo (článok 48 zákonníka MPS).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Pokiaľ ide o partnerstvá alebo akékoľvek formy spoluzitia, ktoré podliehajú registrácii, v belgickom práve sa rozlišuje medzi vzťahmi, ktoré medzi spoluzijúcimi vytvárajú ekvivalent k manželstvu, a vzťahmi, ktoré medzi spoluzijúcimi nevytvárajú ekvivalent k manželstvu.

V prvom prípade je rozhodným právom to, ktoré sa uplatňuje v záležitostiach manželstva (pozri vyššie). Na druhej strane v prípade vzťahov, ktoré medzi spoluzijúcimi nevytvárajú ekvivalent k manželstvu, je rozhodným právom právo štátu, na ktorého území bol vzťah prvýkrát registrovaný.

Neregistrované vzťahy (spoluzitie druhov) tu nie sú konkrétne riešené.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Pokiaľ ide o rozvod a de facto rozluku, vo všeobecnosti sa uplatňujú pravidlá stanovené v nariadení Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (takzvané nariadenie Rím III). Manželovia si môžu vybrať rozhodné právo najneskôr na prvom pojednávaní na súde rozhodujúcim o návrhu na rozvod alebo rozluku.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V článku 15 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti sa odkazuje na Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. V zásade sa určuje právo štátu obvyklého pobytu veriteľa. Existujú však osobitné pravidlá medzi deťmi a rodičmi a voči osobám mladším ako 21 rokov vo vzťahu s osobami inými ako ich rodičmi, ako aj medzi manželmi alebo bývalými manželmi alebo medzi osobami, ktorých manželstvo bolo zrušené. V protokole je stanovená aj možnosť určenia práva.

Okrem toho sa uplatní Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť k deťom z 24. októbra 1956 vo vzťahoch Belgicka so štátom, ktorý je vo veci stranou, ale neratifikoval už uvedený Haagsky protokol z 23. novembra 2007.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Partneri si môžu sami zvoliť právo, ktorým sa budú riadiť ich majetkové vzťahy v manželstve. Táto voľba rozhodného práva je obmedzená: právo štátu prvého miesta obvyklého pobytu partnerov po svadobnom obrade **alebo** vnútroštátne právo jedného z manželov (článok 49 zákonníka MPS).

V prípade absencie voľby rozhodného práva sa majetkové vzťahy v manželstve riadia právom štátu prvého miesta obvyklého pobytu partnerov po svadobnom obrade. Ak sa tieto miesta pobytu nenachádzajú v tom istom štáte, rozhodným právom je právo toho štátu, ktorého sú obaja partneri štátnymi príslušníkmi v čase svadobného obradu. V ostatných prípadoch sa uplatní právo štátu, na ktorého území sa manželstvo uzavrelo (článok 51 zákonníka MPS).

3.7 Závetý a dedičstvo

Uplatňuje sa nariadenie (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

3.8 Nehnuteľnosti

Kritérium miesta, kde sa majetok nachádza, sa taktiež používa na určenie rozhodného práva (článok 87 zákonníka MPS).

3.9 Platobná neschopnosť

V záležitostiach bankrotu sa uplatní nariadenie č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní. V tomto nariadení je východiskovým bodom univerzálne primárne konkurzné konanie, na ktoré môže prípadne nadväzovať sekundárne územné konanie.

Posledná aktualizácia: 17/12/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.